

Falck'erne af Tønsberg og Risør.

Ved S. H. Finne-Grønn.

Blandt de borgerlige patricieslegter, der i det syttende aarhundrede spillede en rolle som trælastudskibere og jordegodsejere paa strækningen Tønsberg-Christianssand, indtog slekten Falck en fremtrædende plads. Spørgsmaalet om dens udgrening fra den store nordenfjeldske æt af samme navn har tiltrods for ganske indgaaende genealogisk undersøgelse hidtil ikke ladet sig besvare, og den vil saaledes endnu vedblive at staa isoleret som en nu paa mandssiden formentlig uddød Falck'slegt, der har sin interesse saavel i og for sig som særligt, fordi den ved sin handelsvirksomhed gav stødet til den videre bebyggelse og opkomst af Risør by.

A. Isak Lauritzsen Falck var født 1601 rimeligvis i eller ved Tønsberg og † $\frac{9}{8}$ 1669 i Risør, i hvis kirkes kjælder han blev begravet¹⁾. Allerede i 1620'aarene har han taget fast bopæl i Risør havn, der dengang tilhørte husmandspladsen Buvik under selveiergaarden Randvik, og herfra drev han trælasthandel. Om denne fra først af var ganske for egen regning — hvad man hidtil har troet — er imidlertid lidet rimeligt, idet han sees idelig at have foretaget skogkjøb sammen med sin broder, den driftige handelsmand Ambjørn Lauritzsen i Tønsberg, og flere omstændigheder tyder paa, at Isak Falck som sin broders fuld-mægtig lagde grundlaget for sin senere selvstændige virksomhed.

Medens forretningsmænd i Tønsberg og Skien forlængst havde underlagt sig disse byers opland, var konkurrancen i trælastudskibning og paa handelsomraadet i det hele ikke synderlig udviklet gennem det vestlige Bamble og den største del af

¹⁾ Ifl. inskription paa en stor og overmaade smukt ornamenteret sten, der tidligere dækkede Falcks grav i Risør kirkes kjælder, men nu henligger udenfor kirken ved taarnindgangen. Tidens tand og menneskers fødder har efterhaanden mishandlet den, saa de udførlige indskrifter nu kun med største vanskelighed vil lade sig tyde. Hustruens dødsdatum, hvortil der ved stenens anskaffelse til Falcks grav var ladet aaben plads, blev aldrig indhugget — vel fordi stedet ingen kyndig arbeider havde hertil.

Nedenes med sine store og værdifulde skogarealer. I Kragerø bevirkede Adeler'ne og Kalstadætten vistnok nogen rørelse, men det stod langt fra i forhold til, hvad der kunde ydes under rationel drift, og Risør var paa denne tid en havneplads af en end mere underordnet betydning.

Det blev efterhaanden betydelige skogindkjøb, Isak Falck foretog særlig i Nedenes, og med udskibning gennem Søndeled og Laugfjorden dannede Risør det naturlige og bekvemme midtpunkt for hans trælastvirksomhed. Trælastoplagene i den indre havn og anlæg af et mindre skibsværft drog arbejdere og sjøfolk til stedet, og saa varede det ikke længe, før den opløstrende flække lokkede handelslystne jyder over Skagerak; der blev høkerboder og haandverksstuer, og folkemængden tiltog. I 1647 fik Risør egen kirke som annexmenighed under Gjerrestad, og en følge af den grundlæggende Falck'ske virksomhed var det vel ogsaa, at stedet i 1650 skulde faa en ny og heldigere beliggende toldbod, der imidlertid først opførtes ni aar senere.

Under $21/10$ 1651 udgav Jakob Madssen, der ved herredagsdom af $17/5$ 1632 havde faaet stadfæstet sin odelsret til Risør havn og grunde, sit brev paa halvparten i havnen til Isak Falck, og fra $19/1$ 1653 blev denne tillige eier af den anden halvdel, hvorefter han under en proces faar stadfæstet sin eiendomsret til hele Risør havn med grunde ved kong Frederik III's aabne brev af $1/5$ 1661 og yderligere ved herredagsdomme af $20/6$ 1661 og $24/8$ 1668¹⁾. Paa denne maade sikrede Falck sig mod en altfor nærgaaende lokal konkurrence, idet han raadede over bortfæstelsen af tomter og oplagssteder, hvad der tillige indbragte ham en aarlig indtægt, som slet ikke var at slaa vrage paa i forbindelse med afgifterne af skibsringene. Disse herligheder fulgte den Falck'ske slekt indtil aar 1797, og først i 1852 indkjøbte Risør kommune byens grunde for 19 000 kr. af en udenbysmand, paa hvis hænder de var komne.

Ved sin broder Ambjørn Lauritzsens død i 1657 flyttede Isak Falck tilbage til Tønsberg uden tvil for at administrere

¹⁾ Localia Risør i Rigsarkivet.

afviklingen af denne rigmands vidtløftige bo, forblev her til udgangen af 1661, da han bosatte sig i Brevik, hvorfra han i et par aar ledede sin forretning, der ved denne tid forøvrigt synes at have staaet temmelig stille. Sine allersidste leveaar tilbragte Falck atter i Risør, og skiftet efter ham afholdtes saavel her som i Brevik $17/8$ — $8/10$ 1669¹). Boet beløb sig til 18 153 rd. aktiva, hvoraf 2411 rd. var taxten paa Risør grunde, og til 1765 rd. passiva.

Omkring aaret 1625 blev Isak Falck gift med Dorthe Ingvorsdatter, formentlig en søster af den Jens Ingvorsen, der i 1650'aarene var raadmand i Tønsberg. I 1667 skjænkede ægtefolkene Risør kirke en pragtfuld altertavle, som Falck havde erhvervet sig som vraggoods ved et hollandsk skibs forlis ved Jærnæs; den skal nok have været bestemt for en kirke i Østersjøprovinsen og skylder saaledes tilfældet sin anbringelse i Risør, hvor den imidlertid har været byens seværdighed ved siden af den med symbolske figurer smukt udstyrede prædikestol, en senere gave fra samme givere.

Dorthe Ingvorsdatter døde i 1686 (skiftet sluttedes $22/6$ s. a.) efter sidst i aaret 1673 at have indgaaet nyt ægteskab med licentiatius juris Iver Nielsen Hirschholm, der var født $15/6$ 1635 i Hørsholm (alm.: Hirtzholm). Han blev i 1675 assessor i overhofretten og omtrent samtidig kgl. historiograf; i handelsforetagender synes han ikke at have indladt sig synderligt, og det blev ikke mange rigsdalere, han efterlod sig ved sin død i 1693. Skiftet efter ham sluttedes i Risør først $21/11$ 1696 efter at en del havnetomter, som for gjeld var bleven udlagt til Johan Becker og Christina sal. Lambert Mandels i Kjøbenhavn, atter var indløste af Isak Falcks arvinger²).

[Om Iver Hirschholms herkomst har man intetsteds seet antydning af oplysning udenfor den anførte betegnelse af fødested, og det kan derfor være af interesse i denne forbindelse at meddele, at han havde to brødre i Norge, nemlig fogden Peder

¹) Retsprotokol no. 2888 fol. 92, Rigsarkivet.

²) Retsprotokol no. 5538 fol. 22, Rigsarkivet.

Nielsen Munk¹⁾ i Tune i Smaalenene og fogden Oluf Nielsen Telemarken. Sidstnævnte var gift med en datter af Isak Falck, hvad der nedenfor nøiere vil omtales, og ved det efter ham i Skien ^{20/7} 1668 afholdte skifte anføres det udtrykkeligt, at han var broder af fogden i Tune. Videre findes der bemærket, at Oluf Niensens efterladte søn var Iver Hirschholms brodersøn, hvorfor Iver ogsaa blev betroet værgemaalet. Denne slegtskabsbetegnelse maa her tages i sin absolute bestemthed og lader sig ikke anvende paa det forhold, hvori væрге og myndling forøvrigt stod til hinanden, idet som forberørt barnets moder var Hirschholms stiftatter; saafremt dette sidste forhold havde været det eneste mellem væрге og myndling, vilde det efter datidens vilkaarlige udtryksmaade uimodsigeligt været angivet ved: barnets morfader.

Naar man ved, at Hirschholm og Oluf Nielsen var brødre, saa faar man ogsaa løsning paa den gaade, hvorledes en licentiatus juris og i historisk granskning varmt interesseret mand, der allerede havde gjort sig heldig bekjendt som forfatter, beslutter sig til at forlade Kjøbenhavn for at gifte sig med en syttiaarig enke i den afkrog Risør, hvor han slaar sig ned for resten af sit liv og i stedets yderlig primitive forholde unægtelig danner en noget besynderlig figur. Det ligger ikke helt fjernt at antage, at det er Oluf Nielsen, der har faaet ægteskabet istand mellem sin værmoder og sin broder, hvorved denne sidste har faaet forbedret en økonomisk forfatning, som efter den antydning, der ligger i de ovennævnte navne Becker og Mandel, vistnok har været temmelig miserabel.

Iver Hirschholm har tydeligvis taget sit fødesteds navn som tilnavn og har saaledes neppe selv havt noget familienavn, hvad der ogsaa bestyrkes derved, at broderen Oluf Nielsen alene kalder sig med faderens kristennavn. Derimod skriver den tredie broder sig Peder Nielsen Munk, og dette berettiger til at anse det sandsynligt, at brødrene paa mødrene side har tilhørt en familie Munk²⁾. Det ligger da videre nær at antage, at de er lieret

¹⁾ Se dette tidsskrifts 2 bind s. 178 og 6 bind s. 179 samt E. A. Thomle: Familien (von) Cappelen s. 8 noten.

²⁾ Peder Munch af Nakskov var fadder 1698 hos Smith i Risør, se s. 162.

med Munk'erne af Holstebro, maaske med Jakob Nielsen og Karen Pedersdatter Munk, hvis søn var den kjøbenhavnske borgermester Peder Jakobsen Munk, f. 1537 og † 1613, og hvis dattersøn den kjøbenhavnske prest, mag. Peder Iversen Munk, omtales i dette tidsskrifts II række, 2 bind s. 296 flg.]

Isak Falck og Dorthe Ingvorsdatter havde syv børn, der i det følgende anføres i den orden, de har faaet i faderens skiftebrev, dog saaledes at sønnerne anføres efter døtrene:

I. Johanne Isaksdatter Falck, † 1675 i Tønsberg, var her gift med borgermester Jørgen Coldevin, der † $16\frac{1}{2}$ 1658 og var søn af den danskfødte Cort Coldevin. Moderen, Anna Jørgensdatter, var en datter af Jørgen Lauritzsen, der beklædte Tønsberg lagstol fra 1581 til 1597 og døde $25\frac{1}{2}$ 1600. Jørgen Coldevin havde fra 1651 gaarden Teige til brug og leie, drev adskilligt skibsrhederi og byggede flere fartøier, hvoraf „et stort krigsskib“ netop var færdig ved hans død, da det blev budt kongen tilkjøbs¹⁾. For hans efterladte børn blev først værfaderen Isak Falck formynder, og da han som fraflyttet Tønsberg frasagde sig dette, blev det fra $26\frac{6}{8}$ 1665 betroet „børnenes farbroder Oluf Cortsen og svoger Kjeld Eriksen, begge ved gode midler og bosatte i Tønsberg“.

II. Else Isaksdatter Falck²⁾, f. $30\frac{5}{5}$ 1630 i Risør og † $24\frac{1}{2}$ 1685 i Kragerø, var her gift med den velstaaende trælastudskiber Hans Madssen Niemand til Kalstad, der senere indgik nyt ægteskab med Anne Nielsdatter Adeler, f. $18\frac{10}{10}$ 1661 i Kragerø, hvor hun døde $17\frac{1}{2}$ 1729 som enke efter sin anden anden mand commissarius, raadmand Peder Poulsen fra Horsens. Hans Niemand var en brodersøn af borgermester i Frederiksstad Anders Olufsen og søn af trælasthandler i Kragerø Mads Olufsen, der sandsynligvis var gift med en datter af raadmand i Skien Claus Niemand og Maren Jørgensdatter. Hans Niemand's descendenter, Kalstadætten, hørte i flere generationer til Kragerøs mest fremtrædende familier.

¹⁾ Cancelli-Indlægge af $27\frac{1}{2}$ 1658 i Rigsarkivet.

²⁾ Jfr. dette tidsskrifts bind 1 s. 227 noten, der herved berigtiges.

III. Maren Isaksdatter Falck blev gift omkring 1662 med navigationsdirektør Bagge Wandal, men hun var allerede død ved skiftet efter sin fader i 1669. Wandal, der var født $22/1$ 1622 i Magstrup ved Haderslev, hvor faderen Jens Iversen Wandal var prest, og døde 1683 i Kjøbenhavn, er udførlig omtalt i dette tidsskrifts III række, 4 bind s. 194 flg., hvor der imidlertid savnes oplysning om de børn, han efterlod med Maren Falck. Af disse, der forøvrigt ikke kan have været mange, var Jens Baggesen Wandal ved aar 1700 bosat som købmand i Christianssand, og hans søn igjen, Bagge Jenssen Wandal havde i ægteskab med Mette Mathiasdatter Holst († i Risør $23/8$ 1743, $39\frac{1}{2}$ aar gl.) mindst to børn: Inger Mathea, der blev begr. $29/6$ 1734, 4 aar gl. i Risør, og Laurette Marie, døbt i Risør $17/8$ 1734 og gift i Christianssand $16/11$ 1756 med Gabriel Johansen.

IV. Kirsten Isaksdatter Falck, født 1639 i Risør og begr. $12/11$ 1667 i Skien, blev her gift $26/6$ 1664 med foged i Telemarken Oluf Nielsen, der var født i marts 1638 og døde $12/7$ 1668 i Skien. Han er allerede ovenfor omtalt som broder af Iver Hirschholm og af fogden Peder Nielsen Munk i Tune og efterlod ved skiftet $20/7$ 1668 en kapital paa 13 357 rd. til sit eneste efterladte barn, Niels Jørgen Olufsen, døbt $8/11$ 1667 i Skien. Denne søn tilbragte sin barndom hos sin mosters familie, Coldevin i Tønsberg, blev senere skipper paa lagmand i Skien Iver Hanssens skib „Anne Cathrine“ og døde omkring 1701 antagelig paa sjøen. Midt i 1690'aarene blev Niels Jørgen gift i Risør med Antonette Augusta Smith, en datter af den rige tolder der paa stedet Jens Smith og hans første hustru Dorothea Møller, og gjennem ham er paa spindesiden navnet Hirschholm ved opkaldelse bevaret ned i nutiden.

V. Dorthe Isaksdatter Falck var født 1649 i Risør, hvor begr. $28/2$ 1730. Hun blev sidst i aaret 1669 gift første gang med Claus Jochumsen Schach, med hvem hun var trolovet under faderens skifte, og som førte skib fra Risør, hvor han i april 1679 nævnes som chef for indrulleringen og senere i

samme aar anføres „død forarmet i majestætens tjeneste“. Hans søster var uden tvil den Henrikke Jochumsdatter Schach, der blev gift i Skien $15/2$ 1665 med Burchard Dideriksen „Schærhorn“ (begges fader var maaske den Jochum Schach, der i 1670'aarene var foged paa Elingaard?). — Dorthe Falck blev gift anden gang 1680 i Risør med skibsfører Christian Hanssen Schach, født omkr. 1650 og død 1712 paa sin gaard Jærnæs i Søndeled, hvor skifte efter ham afholdtes $2/4$ s. a.; han havde søsteren Marie Schach i Risør 1697.

Af første ægteskab havde Dorthe Falck kun datteren Dorthe Clausdatter Schach, født 1673 i Risør, hvor begr. $7/7$ 1741, gift 1697 med postmester s.steds Christopher Winther, født 1666 i Eker og begr. $30/9$ 1748 i Risør; søn af sorenskriver 1664—74 i Eker Claus Povlsen Winther og Ellen Knutsdatter. Af andet ægteskab havde hun kun sønnen Isak Christiansen Schach, født 1680 i Risør, hvor begr. $11/5$ 1739 som skibsfører og eier af Jærnæs; fra ham nedstammer den yngre norske slegt Schach.

VI. Gjert Isaksen Falck, født omkring 1632 i Risør, hvor han var ved sin faders forretning og i den tid, denne opholdt sig i Tønsberg og senere i Brevik, fungerede som hans fuldmægtig, fortsatte den Falck'ske trælasthandel og døde 1682 i Risør, hvor registrering i hans velholdne bo afholdtes $24/2$ s. a.

Gift første gang i Skien $27/1$ 1661 med Dorthe Hansdatter, født der 1642 og † $27/6$ 1662 i Risør¹⁾, datter af raadmand Hans Iversen og første hustru Pernille Halvorsdatter. Gift anden gang 1668 med Maren Jensdatter Kierulf²⁾, der omkring aarsskiftet 1683 som enke ægtede skibsmaaler søndenfjelds Jacob Petersen Preus, der $1/12$ dette aar blev stiftamtsskriver i Christianssand, hvor han døde $26/8$ 1713.

1) Ifl. inscription paa en gravsten af samme art, udseende og medfart som den s. 157 i noten nævnte.

2) Maren Kierulf var maaske en søster af den Sophie Jensdatter Kierulf, efter hvem skifte holdtes i Skien $12/5$ 1703, uden at arvinger eller paa-rørende nævnes. Hun havde tilhold hos commissarius Bertel Lauritzsen Schieviings enke Anne Marie Wolfgangsdatter.

[I nærværende tidsskrifts III rækkes, 2 bind s. 287 flg. er der meddelt udførlige oplysninger om Jacob Preus¹⁾ og hans slegt, uden at hans ægteskab med Gjert Falcks enke dog kjendes, og da dette nødvendigvis forandrer et og andet i hin artikel, skal man anføre følgende:

I Christianssands byregnskaber for aarene 1680—90 er der ved Gjert Falcks søn af første ægteskab, Isak Gjertsen Falcks angivelse til kopskat bemærket, at „hans stifmoder er stiftamts-skriver Preus' hustru og han selv en ugift karl og en gammel borgers søn af Øster-Risør“, videre angiver „Gjert Falcks enke i Risør“ sig i 1683 til kopskat med fem børn og „sin kjæreste“. Rimeligvis har Maren Kierulfs ægteskab med Preus saaledes fundet sted i 1683 eller muligens allerede i slutten af 1682. Allerede $^{25}/_4$ 1683 fødte hun nemlig Preus datteren Hedvig Marie Preus, der døde $^{22}/_7$ 1751 i Christianssand som enke efter raadmand Anders Mortensen Kierulf, hvem hun ægtede i 1704. Foruden en søn og en datter, der døde i yngre aar, havde hun endvidere datteren Ingeborg Christine Preus, der blev gift med oberstløjtnant Siegfried Christopher Hirsch, † $^{8}/_1$ 1743 i Frederiksstad.

I aaret 1700 indgik Jacob Preus sit andet ægteskab med enken Maren Andersdatter [Dedekam], der var f. $^{16}/_6$ 1659 i Christianssand af forældrene raadmand Anders Tønnessen og Karen Hansdatter Spinch og døde $^{9}/_3$ 1741 i samme by. Med Preus havde hun ingen børn, derimod havde hun i et første ægteskab med raadmand Morten Olsen Kierulf, efter hvem skifte sluttedes i Christianssand $^{11}/_1$ 1700, ni børn, nemlig: Anders, der blev gift med Preus's ovennævnte ældste datter, Frederik, Morten og Hans, der døde ugifte, Antonius, der blev prest til Øiestad, Johannes, Engel, der blev ovennævnte oberstløjtnant Hirschs anden hustru, Karen, gift med præsident Peder Wium,

¹⁾ Preus's søster Elisabeth Jacobsdatter Preus blev begr. $^{11}/_6$ 1742, 81 aar gl. i Risør, hvor hun levede i ægteskab med købmand Hans Wendelboe, f. $^{30}/_9$ 1672 i Eker og begr. $^{23}/_{10}$ 1741 i Risør, søn af Hans Christensen Wendelbo fra Aarhusegnen og Karen Hansdatter. Vidtløftig efterslegt i Risør: Winther, Schlytter, Houge, Carstensen m. fl.

og Johanne Marie, gift med kaptein Christian Heusner. Skiftet efter Maren Andersdatter afholdtes $\frac{9}{3}$ 1741.

Forinden sit ægteskab med Maren Andersdatter havde imidlertid Morten O. Kierulf med en første hustru havt fem børn, hvoraf fire blev gifte: Ole, Jørgen, Johanne, gift med Hans Brandt, og Marthe, gift med Lars Nielsen].

Gjert Isaksen Falck havde af første ægteskab et og af andet fem børn [a—f]:

a. Isak Gjertsen Falck, født i juni 1662 i Risør, hvor begr. $\frac{17}{3}$ 1723, drev betydelig handel i trælast og korn og eiede adskilligt jordegods i Søndeled og Gjerrestad. I 1720 betalte han 200 rd. i krigsstyrskat og i det følgende aar 150 rd. Hans hustru var Margrete Samsing, døbt $\frac{29}{3}$ 1682 i Risør, hvor begr. $\frac{11}{3}$ 1734, datter af konsumptionsforpagter Rasmus Clemetsen Samsing og Margrete Nielsdatter, og ved skiftet efter hende $\frac{18}{3}$ 1734 gav boet 29 452 rd. til delelig arv mellem syv børn (1—7):

1. Dorthe Falck, født $\frac{28}{6}$ 1704 i Risør og † $\frac{29}{11}$ 1770 i Arendal; hun var først gift $\frac{21}{9}$ 1730 i Risør med konsumptionsforpagter Brede Bredesen, døbt $\frac{5}{7}$ 1705 i Kragerø og begr. $\frac{15}{4}$ 1733 i Risør, søn af tolder Jacob Bredesen og første hustru (Maren?) Petersdatter Povlsen. Anden gang ægtede hun $\frac{12}{1}$ 1740 i Risør sin tremænding paa mødrene side Hans Ellefsen, døbt $\frac{1}{12}$ 1706 i Arendal, hvor han † $\frac{31}{3}$ 1772, skibsrheder og verkseier, søn af skibsrheder Ellef Thomassen og Margrete Hansdatter Nielssen.
2. Margrete Falck, født $\frac{12}{3}$ 1706 i Risør, hvor begr. $\frac{30}{10}$ 1752; hun var først gift $\frac{8}{12}$ 1729 i Risør med Mads Niemand, født 1700 i Kragerø og begr. $\frac{7}{7}$ 1736 i Risør som konsumptionsforpagter, søn af Mads Hanssen Niemand til Kalstad og anden hustru Johanne Pedersdatter og sønnesøn af den førnævnte Hans Madssen Niemand og Else Falck. Anden gang ægtede hun $\frac{8}{2}$ 1746 i Risør sin tremænding Peder Ellefsen (Dund), døbt $\frac{11}{1}$ 1708 i Arendal og begr. $\frac{7}{4}$ 1789 i Risør, hvor han var velstaaende kjøbmand, verkseier og eligeret borger; søn af ovennævnte Ellef Thomassen.

3. Else Falck, født 1708 i Risør og begr. $\frac{1}{5}$ 1742 i Sem i Jarlsberg, blev gift $\frac{16}{10}$ 1738 i Risør med senere sogneprest til Tønsberg hr. Johan Solberg, født $\frac{16}{11}$ 1709 og død $\frac{23}{12}$ 1751, søn af tolder i Drammen Amund Solberg og Inger Cathrine Lachmann. Hr. Solberg blev senere gift $\frac{18}{3}$ 1744 i Hiterdal med Abigael Margrete Coch, en datter af sogneprest s.steds hr. Niels Carlsen Coch og Maren Mogensdatter Teiste.
 4. Gjert Falck, blev begr. 1714, $3\frac{8}{12}$ aar gl. i Risør.
 5. Helene Falck, døbt $\frac{11}{11}$ 1714 i Risør, hvor begr. $\frac{28}{10}$ 1735; ugift.
 6. Gjert Isaksen Falck, døbt $\frac{14}{9}$ 1717 i Risør, hvor begr. $\frac{28}{1}$ 1789, gift $\frac{14}{1}$ 1745 i Arendal med sin tremænding Martha Ellefsen, døbt $\frac{27}{1}$ 1717 s.steds og begr. $\frac{25}{4}$ 1788 i Risør, datter af ovennævnte Ellef Thomassen. Falck var en særdeles velstaaende kjøbmand og trælasthandler i Risør og efterlod alt til sit eneste barn: Margrete Falck, der var døbt $\frac{12}{11}$ 1745 og døde ugift henved 1820 som den sidste af sin slekt i Risør.
 7. Marie Falck, døbt $\frac{8}{7}$ 1721 i Risør, hvor begr. $\frac{20}{7}$ 1744, blev ogsaa her gift $\frac{18}{12}$ 1739 med sin tremænding Niels Ellefsen, døbt $\frac{10}{10}$ 1709 i Arendal og begr. $\frac{4}{5}$ 1778 i Risør, hvor han var en særdeles velstaaende skibsrheder, verkseier og eligeret borger; søn af ovennævnte Ellef Thomassen. Han blev senere gift $\frac{22}{3}$ 1757 i Risør med Sophie Frederikke Rick, døbt s.steds $\frac{7}{5}$ 1738 og † $\frac{19}{7}$ 1800, datter af tolder Jacob Rick.
- b. Dorthe Gjertsdatter Falck angives 11 aar gl. i Nedenes fogedregnskaber for aarene 1680—83 og er rimeligvis den „Dorthe Gjertsdatter Kymand“, der var fadder $\frac{28}{3}$ 1711 i Øiestad til nedennævnte sin søstersøn Jens Povlsen Falck.
- c. Jens Gjertsen Falck, angives $9\frac{1}{2}$ aar gl. i nævnte regnskaber for 1680—83, var i 1693 skipper paa lagmand i Skien Iver Hanssens skib Fortuna, og fik sig som borger til Christianssand under $\frac{25}{11}$ 1696 tilskjødet „en hjørneplads“ der i byen af Johanna Arntsdatter sal. Peder Lauritzsen Kierulfs. I 1699

nævnes han som „forarmet skipper, givet sig i majestættens tjeneste“.

- d. Lauritz Gjertsen Falck, angives $8\frac{1}{2}$ aar gl. i nævnte regnskaber for 1680—83.
- e. Peder Gjertsen Falck, angives 4 aar gl. i samme regnskaber og nævnes som fadder i Øiestad sidst i aaret 1700.
- f. Kirsten Gjertsdatter Falck, angives 5 aar gl. i nævnte regnskaber og levede endnu i juli 1736 paa gaarden Asdal i Øiestad som enke efter Povl Lauritzsen, en driftig og foretagsom, men temmelig uforligelig og trættekjør jordegodseier. Han var ved folketællingen i 1701 24 aar gl. og søn af trælasthandler og gaardeier Lauritz Bjørnsen paa Søndeled og Birgitte Povlsdatter Asdal, hvis forældre var den velstaaende trælasthandler og strandfoged Povl Hanssen Asdal og provstedatteren Barbara Salvesdatter. Under $27\frac{1}{2}$ 1723 fik Povl Lauritzsen moratorium for at ordne sine temmelig vidtløftige forpligtelser, hvad der for en væsentligere del ogsaa synes at have lykkedes ham, idet aktiva i hans dødsbo $14\frac{1}{6}$ 1725 udbragtes til 10 300 rd., medens gjelden var paa 13 560 rd.

Da de fleste af Kirsten Falcks børn antog sin moders familienavn, anføres de i det følgende under 1—6, idet tre børn, der døde i spæd alder, er helt udeladt.

1. Lorentz Gerhard Povlsen Falck, db. $2\frac{2}{7}$ 1698 i Øiestad, hvor han † $26\frac{1}{1}$ 1776 paa sin gaard Lindtvedt, som han eiede fra 1754. I 1744 var han, medens hans yngre broder, sorenskriveren i Eker, opholdt sig i Kjøbenhavn, konstitueret i dette embede.

Gift første gang 1729 med Catharine Jacobsdatter, efter hvem skifte holdtes $20\frac{1}{10}$ 1730, og som tidligere havde været gift, $21\frac{1}{9}$ 1712 i Øiestad, med gaardbruger paa Nersten og Lindtvedt Terkel Larssen, f. omkr. 1670 og † 1729, skifte $7\frac{1}{4}$ s. a., søn af gaardbruger Lars Terkelsen og Marthe Olsdatter.

Gift anden gang $31\frac{1}{1}$ 1732 i Øiestad med Sophie Pernille Stoltenberg, der † $14\frac{1}{8}$ 1773 paa Lindtvedt, datter af Jacob Henriksen Stoltenberg og Abel Marie Petersdatter Mansfeldt.

Af 10 børn, alle af andet ægteskab levede kun 4 ved skiftet efter Falck $\frac{26}{8}$ 1776¹⁾, a—d.:

- a. Jacob Lorentzsen Falck, db. $\frac{7}{7}$ 1743 i Øiestad og begr. $\frac{9}{2}$ 1789 i Fjære, hvor han eiede gaarden Berge, var gift med Maren Dorothea Christensdatter Groos, med hvem han havde børnene: Christen, db. $\frac{12}{8}$ 1772, Catharine Sophie, db. $\frac{24}{6}$ 1773, Sophie Pernille, db. $\frac{31}{1}$ 1775, Louise Dorothea, db. $\frac{2}{2}$ 1777, Abel Marie, db. $\frac{29}{11}$ 1778 og gift $\frac{21}{1}$ 1799 i Arendal med Nils Boye Johnsen, Sille Birgitte, db. $\frac{28}{9}$ 1780, Isaka Margrete, db. $\frac{11}{8}$ 1782, Lorentz Gerhard, db. $\frac{31}{5}$ 1784 og begr. $\frac{4}{10}$ 1794, Peter, db. $\frac{28}{5}$ 1786 og Povl, db. $\frac{4}{5}$ 1788.
 - b. Abel Christine Falck, db. $\frac{26}{8}$ 1734 i Øiestad; var ugift 1776.
 - c. Kirsten Dorothea Falck, db. $\frac{21}{8}$ 1748 i Øiestad, var ugift 1776.
 - d. Gjert Lorentzsen Falck, db. $\frac{22}{7}$ 1753, begr. $\frac{18}{6}$ 1800 i Øiestad, hvor han var gaardbruger paa Lindtvedt, var gift med Ragnhild Jacobsdatter, med hvem han havde syv børn: Sophie, db. $\frac{13}{1}$ 1786, Sophie Pernille, db. $\frac{20}{9}$ 1788 og † 1815 paa Nersten som gift med Jørgen Olsen og efterladende to børn, Lorentz Christian, db. $\frac{2}{2}$ 1790, Jacob Christian, db. $\frac{16}{2}$ 1791, blev gift med Kirsten Fredriksdtr., enke efter gjestgiver David Olsen paa Nedenes sjøbod, Lorentz Gerhard, db. $\frac{17}{5}$ 1793, † $\frac{10}{2}$ 1820 ugift i Fjære, Tonje Marie, db. $\frac{21}{6}$ 1798, Tonje Dorothea, db. $\frac{22}{1}$ 1800 og begr. $\frac{30}{8}$ 1800 i Øiestad.
2. Gjert Povlsen Falck, f. i januar 1701 og † $\frac{14}{1}$ 1769 i Sigdal efter ti dages heftig sygdom. Han blev sorenskriver i Eker $\frac{8}{4}$ 1730 efter Elias Pedersen Søbodholm, virkelig cancelliraad $\frac{6}{7}$ 1753, tog afsked sidstn. aar og boede senere paa sin gaard Haugan i Sigdal. Gift $\frac{15}{8}$ 1754 i Holmens kirke s.steds med Christense Rebekka Alstrup, f. $\frac{10}{3}$ 1707 og begr. $\frac{6}{3}$

¹⁾ Mellein 1769 og 1776 døde datteren Isaka Margrete Falck, som i 1768 ægtede aftensangsprest ved den danske kirke i London Otto Christian Wechmann, uden at efterlade børn.

- 1761; datter af sogneprest til Bamble hr. Peder Alstrup, begr. $19/11$ 1738, 66 aar gl., som enke efter sogneprest hr. Ole Glad, hvem hun ægtede $14/2$ 1727 i Bamble. Uden børn.
3. Isak Povlsen Falck, db. $11/1$ 1702 i Øiestad, hvor skifte efter ham holdtes $8/9$ 1725 paa Asdal. Med sin hustru Elchen Margrete Jersin, begr. $2/4$ 1767, 67 aar gl. i Øiestad kirke, efterlod han to døtre, Anne Christine, db. $9/9$ 1723, og Isaka Margrete, db. $5/3$ 1725, der begge var døde før 1736.
4. Povl Hansen Povlsen Falck, db. $19/8$ 1705 i Øiestad, † $23/7$ 1736 i Skien, ugift. Han blev student 1722 og nogle aar senere rector scholæ i Skien med en løn paa 72 rd. og 24 rd. dansk skoleløn samt 7 rd. af kirken; rektor og skolen betalte 12 rd. i husleie. Under $1/11$ 1728 fik Falck konfirmation som successor i Kvindherred sognekald efter hr. Willum Frimann, men kom ikke i embedet, idet Frimann skjønt 37 aar ældre end Falck overlevede ham i hele 13 aar og døde 81 aar gl. i 1749¹⁾.
5. Birthe Marie Falck, db. $17/11$ 1707 i Øiestad, blev her gift $11/10$ 1736 med Michael Wardan, f. $10/1$ 1710 i Øiestad, hvor † $3/5$ 1776, søn af resid. kapellan til dette kald 1705—1734 Mouritz Wardan og Karen Carstensdatter Mechlenburg. Student fra Christianssand skole 1726, tog Wardan exam. theol. $14/11$ 1729 med haud og blev $13/8$ 1734 kapellan til Øiestad „for sin fader, der da var gammel og svagelig“, ordineret $25/2$ 1735. Han fik konfirmation som faderens successor $13/8$ 1734. Af deres børn blev Karen Christine Wardan, db. $23/11$ 1741, gift med major Jacob Frederik Bjørn i Nykjøbing paa Falster.
6. Maren Dorothea Falck, db. $10/7$ 1709 i Øiestad, blev gift $23/3$ 1734 paa Modum med Johan Christopher von Koss, f. 1700 i Skedsmo, der † som oberst ved 2det vesterlehnske inf. regimente, søn af kaptein ved Skedsmoske kompani Johan Christopher von Koss (søn af Adam Joachim von Koss til Viltz i det Mecklenburgske, f. 1634, † $17/10$ 1712, og Catharine Elisabeth v. Heinen til Gottin), og Marie Josepha de Butscher

¹⁾ Den i Lampes „Bergens Stifts Biskoper og Prester“ s. 214 anførte note faar herved sin berigtigelse.

(datter af fransk parlamentsraad Adam de Butscher og Elisabeth de Calle).

VII. Lauritz Isachsen [Falck], f. omkr. 1636 (28 aar gl. i 1664), døde mellem $\frac{6}{9}$ 1665 og $\frac{1}{8}$ 1669 i Christianssand, hvortil han, som tidligere var bosat som trælasthan­dler i Risør, maatte flytte i 1658 tvungen af de byen givne „indflytningsprivilegier“. Han sees under $\frac{6}{9}$ 1665 at have faaet kgl. bevill. paa fritagelse for borgerlig besværing. Med sin hustru, der var en datter af borgermester i Christianssand Lauritz Christensen og Elisabeth Povlsdatter havde han to sønner:

a. Isach Lauritzsen Falck, der døde i sidste halvdel af 1701. Han var student fra 1685, men fortsatte neppe studierne, hvorimod han sees i 1690'aarene at have drevet adskillig handel med jordegods, væsentlig arvede eiendomme.

b. Lauritz Lauritzsen Falck, var umyndig i 1669 og levede i 1682 (Cancelli-Indlægge af $\frac{30}{9}$).

Disse brødre kan ikke erfares at have efterladt descendenter og i de mange adkomstdokumenter og transaktioner, der er indført i de offentlige protokoller i anledning af deres eiendomshandler nævnes heller intet, der tyder paa ægteskabelige forbindelser. Det tør vistnok ansees for temmelig sikkert, at de begge er døde gifte.

B. Jacob Lauritzsen [Falck] var i 1662 bosat i Laurvik og gift med Kirsten Aakesdatter Benichmann, med hvem han havde to børn: Else Falck, gift med Lars Olufsen Scherven, der døde 1698 som borgermester i Larvik, søn af sogneprest til Laurdal hr. Oluf Olufsen Scherven, og Lauritz Jacobsen (paa Bragernæs?).

C. Ambjørn Lauritzsen, † 1657, var raadmand i Tønsberg og driftig trælasthan­dler, der efterlod 70 000 rd. til tre børn. Hans hustru var formentlig en søster af sogneprest

til Vaale i Jarlsberg hr. Augustinus Ambrosiussen Flor. Se dette tidsskrift III rækkes 2 bind. Tre børn overlevede:

I. Ambrosius Ambjørnsen, blev student $\frac{6}{6}$ 1663, var 1674 bosat i Tønsberg og var død før august 1681. Som hans „svoger“ nævnes „velfornemme“ Nils Pedersen i 1667. (Retsprotokol 1506 fol. 41).

II. Guria Ambjørnsdatter, gift $\frac{28}{2}$ 1658 i Christiania med Jeremias Boyesen.

III. Else Ambjørnsdatter, gift $\frac{9}{9}$ 1659 i Christiania med den rige trælasthandler, overhofretsassessor Knut Frantzsen, der døde 1687 paa Kjørbo.

D. Christopher Lauritzsen, var raadmand i Tønsberg 1645.

Det vil af det anførte sees, at nulevende mandlig descendents af Isak Lauritzsen Falck, stamfader for den egentlige Falck'slegt, maa antages ikke at existere, hvorimod der vistnok maa forudsættes at have været flere descendenter efter Isaks broder Jacob og muligens ogsaa efter Christopher Lauritzsen. Af særlig interesse vilde det være, om der i tilslutning til det oven anførte kunne gives meddelelse om disse og om den paa foregaaende side nævnte Lauritz Jacobsen (paa Brageræs?).

Gaver til Samfundets Bibliothek.

Samfundet har modtaget fra

Oberst *Hans Bassø*: Stamtavle over Familien Bassø samt nogle Oplysninger om Familierne Aalborg, Haslund, Hiort, Holst, Nørbech, Oftedahl og Smith. Kristiania 1899.

Forlagsboghandler *Otto B. Wroblewski*: Om Boghandelen i Danmark i det 19. Aarhundrede. Et Tidsbillede, trykt som Manuskript. Kbh. 1901.

Fra Prof., Dr. med. *Krabbe*: En med Bistand af Arkivar Thiset udgiven Stamtavle over den paa Damgaard hjemmehørende danske Adelsslægt Krabbe, trykt som Manuskript. Kbh. 1901.
